

Bağımsız Denetimde Kalite Yönetimi Konusunda Yapılmış Çalışmaların İçerik Analizi

Content Analysis of Studies on Quality Management in Independent Auditing

Ali AKSÜT¹ ve Ahmet Fethi DURMUŞ²

¹ Öğr. Gör. Dr, Bitlis Eren Üniversitesi, Güroymak Meslek Yüksekokulu, Büro Hizmetleri ve Sekreterlik Bölümü, aaksut@beu.edu.tr, orcid: 0000-0002-4222-9992

² Doç. Dr, İnönü Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, ahmet.durmus@inonu.edu.tr, orcid: 0000-0001-6626-7291

Araştırma Makalesi/Research Article

Makale Bilgisi

Geliş/Received:
08.03.2025
Kabul/Accepted:
20.11.2025

DOI:

10.18069/firatsbed.1653964

Anahtar Kelimeler

Denetim Kalitesi, Kalite Yönetimi, Bağımsız Denetim, İçerik Analizi

ÖZ

Uluslararası Kalite Yönetim Standartlarının yayımlanmasının ardından, bağımsız denetimde kalite yönetimi konusu akademik çevrelerin giderek artan ilgisini çekmeye başlamıştır.. Bu doğrultuda bağımsız denetimde kalite yönetimi konusunda çok fazla çalışma yapıldığı gözlemlenmiş ve bu çalışmaların sistematik bir şekilde incelenmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır. Buradan hareketle çalışmanın amacı, bağımsız denetimde kalite yönetimine ilişkin 2014-2025 yılları arasında yapılan akademik çalışmaların gelişimini, genel durumunu ve odak noktalarını tespit etmektir. Bu doğrultuda Google Scholar ve DergiPark veri tabanları üzerinden ulaşılan bağımsız denetimde kalite yönetimi ile ilgili ulusal ve uluslararası çalışmaların literatür taraması ve içerik analizi yapılmıştır. Araştırma bulguları, bağımsız denetimde kalite yönetimi konusunda en fazla çalışmanın 2023 ve 2024 yıllarında yapıldığını göstermektedir. Çalışmaların azımsanmayacak oranda tek yazarlı çalışmalar olmasına rağmen büyük çoğunluğunun birden fazla yazarlı çalışmalar olduğu görülmektedir. Çalışmaların büyük çoğunluğunun yayın türü olarak makale şeklinde yayınlandığı, kullanılan araştırma yöntemlerinden en çok nitel yöntemlerin, veri toplama yöntemi olarak da içerik analizinin tercih edildiği ve en sık kullanılan anahtar kelimenin ise kalite yönetim sistemleri olduğu görülmektedir.

ABSTRACT

Following the publication of the International Quality Management Standards, the issue of quality management in independent auditing has begun to attract increasing interest from academic circles. Accordingly, a large number of studies on quality management in independent auditing have been observed, and the need for a systematic examination of these studies has emerged. Based on this, the aim of the study is to identify the development, overall status, and focal points of academic studies on quality management in independent auditing conducted between 2014 and 2025. In this context, a literature review and content analysis were carried out on national and international studies concerning quality management in independent auditing accessed via the Google Scholar and DergiPark databases. The research findings indicate that the highest number of studies on quality management in independent auditing were conducted in 2023 and 2024. Although a considerable proportion of the studies were single-authored, the vast majority were multi-authored. Most of the studies were published as articles; among the research methods used, qualitative methods were the most common, content analysis was the preferred data collection technique, and the most frequently used keyword was "quality management systems."

Keywords

Audit Quality, Quality Management, Independent Auditing, Content Analysis

Atıf/Citation: Aksüt, A. ve Durmuş, A. F. (2026). Bağımsız Denetimde Kalite Yönetimi Konusunda Yapılmış Çalışmaların İçerik Analizi. *Firat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 36, 1, 257-274.

Sorumlu yazar/Corresponding author: Ali AKSÜT, aaksut@beu.edu.tr

1. Giriş

Finansal krizler, çevre koşullarındaki değişimler, hızla gelişen teknolojik yenilikler ve ağlar ile hizmet sağlayıcıların kullanımındaki artış, mevcut Uluslararası Kalite Kontrol Standartlarının paydaşların ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kalmasına neden olmuştur. Bu durum, kalite kontrol anlayışının daha etkin bir yaklaşımla yeniden ele alınması gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, 2019 yılında Uluslararası Denetim ve Güvence Standartları Kurulu (International Auditing and Assurance Standards Board - IAASB), mevcut kalite kontrol sistemlerinin kapsamını genişleten ve metodolojisini güncelleyen bir standart hazırlama çalışmalarını başlatmıştır (IAASB, 2020).

IAASB, geleneksel kalite kontrol yaklaşımını çağdaş gerekliliklere uygun bir paradigmaya dönüştürerek, kalite yönetimine odaklanan daha proaktif bir çerçeve sunmuştur. Bu paradigmda, bağımsız denetim şirketlerinin kalite risklerini salt tanımlamakla yetinmeyip, bu risklere etkin müdahale edebilecek bir yönetim anlayışı benimsemeleri hedeflenmiştir. Nitekim IAASB, söz konusu prensipler ışığında revize edilen ve geleneksel Uluslararası Kalite Kontrol Standartlarını yeniden yapılandıran güncel standartları 2020 yılında yayımlayarak yürürlüğe almıştır (IAASB, 2020).

IAASB, denetim alanındaki sürekli gelişen ve değişen koşullara uyum sağlayabilmek için yayımladığı standartlar aracılığıyla denetim süreçlerinin dinamiklerini şekillendirmeye devam etmektedir. Bu doğrultuda, yayınlanan iki yeni standart sayesinde bağımsız denetim şirketlerinin kalite yönetim yaklaşımları daha modern ve etkili bir yapıya kavuşturulmuştur. Söz konusu standartlar International Standard on Quality Management (ISQM) 1 ve ISQM 2, bağımsız denetimde kalite yönetimi konusunda yeni perspektifler sunmayı amaçlamaktadır (IAASB, 2020).

Kalite Yönetim Standartları, bağımsız denetim şirketlerinin kalite yönetim süreçlerini daha proaktif ve etkin bir perspektifle ele almalarını sağlayarak, güçlü ve işlevsel kalite yönetim sistemlerinin oluşturulmasına teşvik etmektedir. Bu standartlar kapsamında denetim şirketlerinin, üstlendikleri bütün sözleşmelerin kalitesini yönetmek amacıyla sürekli ve etkili bir biçimde izlenebilir bir kalite yönetim sistemi tasarlama yükümlülüğü bulunmaktadır (IAASB, 2021).

Kalite Yönetim Standartları, bağımsız denetim şirketlerinde etkin yönetim ve liderlik mekanizmalarının kritik rolünü vurgulamakta, liderlik rollerinin tanımı, sorumluluk dağılımı ve hesap verebilirlik ilkelerini sistematik bir çerçevede ele almaktadır. Bu kapsamda, liderlik performansının periyodik olarak takip edilmesi gerekliliği vurgulanmaktadır. Standart, şirket büyüklüğünden bağımsız olarak, finansal tablolar, güvence hizmetleri veya diğer ilgili hizmetlerin denetimine konu olan tüm sözleşmelerde kalite yönetiminin zorunlu kılınması suretiyle denetim süreçlerinin daha tutarlı ve güvenilir bir şekilde yürütülmesini amaçlamaktadır (IAASB, 2021).

Uluslararası Kalite Yönetim Standartlarının uygulanmaya başlaması ile bağımsız denetimde kalite yönetimi konusunda çalışmaların literatürde önemli bir ivme kazandığı gözlemlenmiştir. Bu ivme çalışmanın temel motivasyonunu oluşturmaktadır. Bağımsız denetimde kalite yönetimi konusunda çalışmaların yoğunlaşması, bu alanda sistematik bir değerlendirme yapılması gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bu çalışma, söz konusu boşluğu doldurmayı amaçlayarak, bağımsız denetimde kalite yönetimine ilişkin 2014-2025 yılları arasında yapılan çalışmaların gelişimini, genel durumunu ve odak noktalarını tespit etmeyi hedeflemektedir. Literatür taraması yapılırken Uluslararası Kalite Yönetim Standartlarının 2020 yılında yayımlandığı göz önünde bulundurularak, geçmiş yıllardan bu yana çalışmaların gelişimini izlemek maksadıyla tarama aralığı 2014 yılından başlatılmıştır. Bu doğrultuda Google Scholar ve DergiPark veri tabanları üzerinden ulaşılan bağımsız denetimde kalite yönetimi ile ilgili ulusal ve uluslararası çalışmaların literatür taraması ve içerik analizi yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini oluşturan 52 çalışma; yayın yılı, yazar sayısı, yazarların unvanı, araştırma yöntemi, araştırma türü, anahtar kelime sıklığı gibi değişkenler açısından Microsoft Office Excel ve MAXQDA programları aracılığıyla analiz edilmiştir. Araştırmanın bağımsız denetimde kalite yönetimi alanında yazılan akademik yayınlara ilişkin genel çerçevede bir bakış açısı sağlaması ve böylece bağımsız denetimde kalite yönetimi alanına ilgi duyan araştırmacılara, akademisyenlere ve uzmanlara faydalı bilgi sunması açısından önemli olduğu değerlendirilmektedir.

2. Kavramsal Çerçeve

Bu bölümde, bağımsız denetimde kalite yönetimine ilişkin kapsamlı bir kavramsal çerçeve sunulmaktadır. Ayrıca bağımsız denetimde kalite yönetimi konusundaki mevcut literatürde yer alan çalışmaların bir kısmı özetlenmektedir.

2.1. Kalite Yönetim Standartları

Ülkemizde Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGK) tarafından 2022 yılında Kalite Yönetim Standartlarına yönelik düzenlemeler yapılmıştır. Bu kapsamda, Finansal Tabloların Bağımsız Denetim ve Sınırlı Bağımsız Denetimleri ile Diğer Güvence Denetimleri veya İlgili Hizmetleri Yürüten Bağımsız Denetim Şirketleri için Kalite Yönetimi (KYS 1), Denetim Kalitesinin Gözden Geçirilmesi (KYS 2), Finansal Tabloların Bağımsız Denetiminde Kalite Yönetimi (BDS 220 Revize) için ilk uygulama rehberleri yayımlanmıştır. İlgili standartlar, Türkiye'de 31 Aralık 2023 tarihinde ve sonrasında başlayacak hesap dönemlerinin denetiminde uygulanmak üzere yürürlüğe girmiştir (KYS 1, 2022).

Kalite Yönetim Standardı (KYS) 1, denetim şirketlerinin finansal tablo denetimleri, incelemeleri veya diğer güvence ya da ilgili hizmet projeleri için bir kalite yönetimi sistemi tasarımları, uygulamaları ve işletmeleri ile ilgili sorumluluklarını ele almaktadır. Ayrıca, denetim şirketlerinin kalite kontrol incelemelerine tabi tutmaları gereken projelere yönelik politika ve prosedürleri oluşturma sorumluluklarını da kapsamaktadır (KYS 1, Paragraf 1). Aynı zamanda, finansal tablo denetimleri, incelemeleri veya diğer güvence ya da ilgili hizmet projelerini gerçekleştiren tüm denetim şirketleri için uygulanabilir niteliktedir (KYS 1, Paragraf 5).

Denetim şirketinin amacı, finansal tablo denetimleri, incelemeleri veya diğer güvence ya da ilgili hizmet projeleri için etkili bir kalite yönetimi sistemi tasarlamak, uygulamak ve işletmektir. (KYS 1, Paragraf 14). Kalite yönetim sistemi sürekli ve tekrarlayan bir şekilde işler ve denetim şirketinin doğasıyla ilişkili değişikliklere duyarlıdır. Ayrıca, sistemin işleyişi lineer değildir. Bununla birlikte, bir kalite yönetim sistemi, KYS 1'in amaçları doğrultusunda aşağıdaki şekilde yer alan sekiz bileşenden oluşur (KYS 1, Paragraf 6).

Şekil 1. Kalite Yönetim Sisteminin Bileşenleri

Kaynak: IAASB, 2021

KYS 1, denetim şirketini kalite yönetimi sisteminin bileşenlerini birbirine bağlı ve koordineli bir şekilde tasarlamasını, uygulamasını ve işletmesini zorunlu kılar. Aynı zamanda, sistemin risk temelli bir yaklaşımı benimsemesini gerektirir. Bu yaklaşım, denetim şirketinin gerçekleştirilen denetim veya hizmetlerin kalitesini proaktif bir şekilde yönetebilmesini sağlar (KYS 1, Paragraf 7).

KYS 1'in en belirgin özelliği, denetim şirketlerinin kalite yönetiminde risk temelli bir yaklaşım benimsemesini gerekliliğidir. Söz konusu yaklaşım, bağımsız denetim şirketlerinin kalite yönetim sistemlerini kendi koşullarına ve yürüttükleri denetim veya hizmetlerin gerekliliklerine uygun şekilde uyarlamalarına imkân tanımaktadır. Ayrıca şirketin doğası, faaliyetlerinin niteliği ve yürüttüğü denetimlerin koşulları dikkate alınarak, kalite yönetimi sürecinin etkili bir şekilde uygulanmasına olanak tanıyan kritik unsurlara odaklanılmasını sağlar (KYS 1 İlk Uygulama Rehberi: 17).

Bu bağlamda, bağımsız denetim şirketlerinin kalite hedeflerini belirleme, kalite risklerini tespit etme ve değerlendirme ile bu risklere yönelik yapılacak işleri tasarlayıp uygulama sürecini yönetebilmek amacıyla kapsamlı bir risk değerlendirme sürecini geliştirmeleri ve hayata geçirmeleri gerekmektedir. KYS 1, bu sürecin uygulanmasına ilişkin olarak aşağıdaki şartları ve gereklilikleri ayrıntılı biçimde ortaya koymaktadır (KYS 1, Paragraf 23).

Şekil 2. Denetim Şirketinin Risk Değerlendirme Sürecinin Tasarımı

Kaynak: IAASB (2020)

Kalite hedeflerinin belirlenmesi, kalite risklerinin tanımlanması ve değerlendirilmesi ile bu risklere yönelik karşılıkların tasarlanıp uygulaması süreçleri, tekrarlayan ve dinamik bir özellik göstermektedir. Bu kapsamda KYS 1, bağımsız denetim şirketlerinin kalite risklerini tanımlama ve değerlendirme aşamasında ilave kalite hedeflerinin oluşturulmasının gerekliliğine işaret edebilir. Benzer şekilde, denetim şirketleri, karşılıkların tasarlanması ve uygulaması sürecinde, mevcut kalite risklerinin yeterince tanımlanmadığını ya da değerlendirilmediğini tespit edebilmekte, bunun yanı sıra oluşturulan karşılıkların, daha fazla kalite risklerine zemin hazırlayabilecek koşulları, olayları, durumları, eylemleri veya eylemsizlikleri de ortaya çıkarabileceğini göstermektedir (KYS 1 İlk Uygulama Rehberi: 17).

KYS 1, bağımsız denetim şirketlerinin kalite yönetim sisteminin etkili bir şekilde işlemesi ve kaliteli denetimlerin tutarlı bir şekilde yürütülmesi için üst yönetim ve liderliğin kritik rolünü vurgular. Üst yönetim ve liderlik yapısı, denetim şirketinin, şirket genelinde kaliteli denetimlere olan bağlılığını ve sorumluluğunu destekleyen bir kültür yaratmasını gerektirir. KYS 1'e göre, denetim şirketinin kalite yönetim sistemi, kaliteli denetimlerin istikrarlı bir biçimde gerçekleştirilerek kamu yararına hizmet etme rolünü, mesleki etik, değerler ve tutumların önemini; ayrıca kalite yönetim sistemi kapsamında denetimlerin ya da diğer faaliyetlerin yürütülmesinde bütün çalışanların kaliteye dair sorumluluklarını ve beklenen davranış standartlarını kapsayan, bu unsurları güçlendiren bir kültürü teşvik etmelidir (KYS İlk Uygulama Rehberi: 33).

KYS 1'de belirtilen etik hükümler, denetim şirketinin ve personelinin dürüstlük, tarafsızlık, mesleki yeterlilik, gizlilik ve mesleki davranış ilkelerine uygun hareket etmesini güvence altına almayı amaçlar. Bu ilkeler, denetçilerin kamu yararına hizmet etme sorumluluklarını yerine getirebilmelerini sağlar. Etik hükümler, denetim şirketinin tüm faaliyetlerini, personelinin ve denetim ağı içindeki tüm yapı ve kuruluşları kapsamaktadır (KYS 1, Paragraf A62).

KYS 1, denetim şirketlerinin, bir müşteri ilişkisini veya belirli bir sözleşmeyi kabul etmeden veya devam ettirmeden önce, denetimin niteliği ve koşulları ile müşterinin dürüstlüğü ve etik değerleri hakkında bilgi edinmelerini zorunlu kılar (KYS 1, Paragraf A67). Bu bilgi edinme süreci, denetim şirketinin, ilgili mesleki standartlara ve yasal düzenlemelere uygun olarak denetimi yürütme ve kaliteli denetim raporları düzenleme becerisine sahip olup olmadığına dair bir değerlendirme yapmasını içerir (KYS 1, İlk Uygulama Rehberi: 39).

KYS 1'e göre denetim şirketleri, denetim ekibinin denetimi yürütme ile ilgili sorumluluklarını kavrayıp yerine getirebilmeleri için gerekli bilgileri aktarmaktan sorumludur (KYS 1, Paragraf 31). Bu durum, karmaşık teknik veya etik problemlerin ortaya çıktığı durumlarda önceden belirlenmiş kişilerle istişare yapılmasını veya belirli konulardaki denetim prosedürlerinin uygulanması sürecinde uzmanların katkısının sağlanmasına yönelik politika ve prosedürlerin uygulanmasını içerebilir (KYS 1, Paragraf A79).

Kaynaklar, KYS'nin temel unsurlarından biridir ve denetim şirketinin kalite yönetim sisteminin işleyişini ve kaliteli denetimlerin tutarlı bir şekilde yürütülmesini sağlamak için yeterli kaynağa sahip olmasını gerektirir. Bu kaynaklar; insan kaynakları, teknolojik kaynaklar ve entelektüel kaynaklar olarak sınıflandırılabilir (KYS 1, Paragraf A86).

İnsan kaynakları, yeterli sayıda, yeterli ve uygun deneyime ve teknik bilgiye sahip personeli içerir. KYS 1, her bir denetim için uygun yetkinlik ve kabiliyete sahip denetim ekibi üyelerinin ve sorumlu denetçinin görevlendirilmesini zorunlu kılar (KYS 1, Paragraf 32). Teknolojik kaynaklar, denetim şirketinin kalite yönetim sisteminin işleyişini ve denetimlerin yürütülmesini destekleyen donanım ve yazılımları içerir (KYS 1, İlk Uygulama Rehberi: 50). Entelektüel kaynaklar, denetim şirketinin kalite yönetim sisteminin işleyişini ve denetimlerin yürütülmesinde tutarlılığı artırmak için kullandığı bilgileri içerir (KYS 1, Paragraf A102).

Denetim şirketi, denetim faaliyetlerinin ve kalite yönetim sisteminin etkin bir şekilde işlenmesini sağlamak amacıyla doğru, zamanında ve güvenilir bilgilerin üretildiği bir bilgi sistemi oluşturmalıdır. Bu bilgi sistemi, bilginin temin edilmesi, oluşturulması ve ilgili taraflara iletilmesini sağlayan sürekli bir süreci kapsamaktadır. Bilgi sisteminin işleyişi, bilginin belirlenmesi, kaydedilmesi ve iletilmesi süreçlerine bağlı olarak manuel yöntemleri veya bilişim teknolojisi unsurlarını içerebilir. Bu sistem, yalnızca bilginin düzenli bir şekilde toplanmasını değil, aynı zamanda uygun taraflara doğru ve eksiksiz bir şekilde aktarılmasını da sağlamalıdır (KYS 1, Paragraf A109-111).

Denetim şirketi, kalite yönetim sisteminin tasarımı, uygulanması ve işleyişine ilişkin ihtiyaç duyulan güvenilir, zamanında ve amaca uygun bilgilere erişmek; tespit edilen eksiklikleri gidermek ve bu eksikliklerin tekrarını önlemek amacıyla etkin bir izleme ve düzeltme süreci oluşturmalıdır (KYS 1, Paragraf 35). Bu izleme ve düzeltme süreci, denetim kalitesinin sağlanmasını ve sürekli olarak iyileştirilmesini destekleyen önemli bir mekanizma niteliğindedir (KYS 1 İlk Uygulama Rehberi: 63).

KYS 2, denetimin kalitesini gözden geçiren kişinin liyakati ve atanması ile denetimin kalitesinin gözden geçirilmesi ve belgelendirilmesinde kaliteyi gözden geçiren kişinin sorumluluklarına dair konuları içermektedir (KYS 2, Paragraf 1).

KYS 2, denetim şirketinin kalite yönetim sisteminin bir parçası gibi işleyecek şekilde tasarlanmıştır. Bu sebeple, KYS 1 ve KYS 2'de bulunan hükümler, standartlar arasında uygun bağlantıları kuracak biçimde hazırlanmıştır (KYS 2 İlk Uygulama Rehberi: 5):

- KYS 1, kalitesi gözden geçirilmesi gereken denetimlerin kapsamına yer verirken,
- KYS 2, kaliteyi gözden geçiren kişinin liyakati ve atanması ile kalitenin gözden geçirilmesi ve belgelendirilmesine dair hükümlere yer vermektedir.

KYS 2, denetim şirketi ve kaliteyi gözden geçiren kişinin sorumluluklarına yer veren özgün bir standarttır. Ancak kaliteyi gözden geçiren kişi bu görevi denetim şirketi adına yürüttüğü için standardın amacı, denetim şirketinin amacı çerçevesinde şekillenmiştir. Bu kapsamda, denetim şirketinin amacı, kaliteyi gözden geçirecek kişinin liyakat sahibi olmasını sağlamak suretiyle, denetim ekibine yapılan önemli muhakemelerin ve elde edilen sonuçların tarafsız bir biçimde değerlendirilmesine olanak sunmaktır. Buna göre, KYS 2'nin amacı, kaliteyi gözden geçirmesi maksadıyla denetim şirketince atanan liyakat sahibi kişinin görevini yerine getirmesine yönelik bir referans oluşturmakta ve özellikle kalitenin gözden geçirilmesinden beklenen sonucu belirtmektedir. Bu standartta belirtilen şekilde uygulanan kalitenin gözden geçirilmesi, KYS 1'e göre denetim şirketinin risklere karşı tasarladığı karşılıklardan biridir. KYS 2, etik hükümlerle birlikte ele alınması gereken bir standarttır (KYS 2, Paragraf 1-3).

BDS 220, bağımsız denetim düzeyinde kalite yönetimine odaklanır. Bu standart, sorumlu denetçinin kaliteyi sağlamak amacıyla aktif bir şekilde kalite yönetimini gerçekleştirmesini ve denetim faaliyeti boyunca aktif bir şekilde rol almasını gerektirir. Ayrıca, sorumlu denetçinin, denetim şirketinin politika ve prosedürleri ile BDS 220 hükümlerine uyulmasını sağlamasını şart koşar (BDS 220 İlk Uygulama Rehberi: 3).

BDS 220, finansal tabloların denetimine ilişkin denetçinin denetim düzeyindeki kalite yönetimine dair özel sorumluluklarını ve sorumlu denetçinin yükümlülüklerini düzenlemektedir. Bu standart, ilgili etik hükümlerle

birlikte değerlendirilmelidir. Ayrıca, standart, denetim şirketinin Kalite Yönetim Standartlarında yer alan hükümlere tabi olduğu varsayımına dayanmaktadır (BDS 220, Paragraf 1-3).

BDS 220 (Revize)'nin amacı, mevcut BDS 220 ile benzerlikler taşısa da, denetçinin odak noktasının kalite kontrol prosedürlerini uygulamaktan ziyade kaliteyi yönetmek ve kaliteye ulaşmak olduğunun vurgulanmasıdır. Ayrıca, bu standart denetim düzeyinde kaliteli bir çıktıya odaklanmaktadır. Denetçinin amacı, denetim düzeyinde kaliteyi yöneterek aşağıdaki hususlarda makul bir güvence elde etmektir (BDS 220, Paragraf 11);

- Denetçinin, denetim sorumluluklarını yerine getirmesini ve denetimi mesleki standartlara ve geçerli yasal ve düzenleyici hükümlere uygun olarak yürütmesini sağlamak,
- Verilen denetçi raporunun mevcut koşullara uygun olduğunu temin etmek.
-

2.2. Literatür İncelemesinde Ön Plana Çıkan Çalışmalar

Bağımsız denetimde kalite yönetimi ile ilgili ulusal ve uluslararası literatürde yer alan önemli çalışmalar aşağıda özetlenmektedir.

Vaicekaskas ve Mackevičius (2014), çalışmalarında denetim kalitesi yönetimine ilişkin, üçüncü taraf kullanıcılar ve denetim müşterilerinden oluşan iki ana paydaşı kapsayan bir çerçeve geliştirmeyi amaçlamışlardır. Bu çerçeve, denetim firması ve denetim ekibi faktörleri üzerine inşa edilmiştir. Söz konusu faktörler, denetim aşamaları sürecinde doğru ve güvenilir denetçi raporları ile değer katan yönetim mektuplarını etkileyen girdi değişkenleri olarak değerlendirilmiştir ve bu da her iki paydaşın beklentilerini karşılamaktadır. Çalışmada, denetim kalitesinin dış ve iç faktörlerden etkilendiği ve denetçilerin mesleki yeterliliğinin paydaş beklentilerini karşılamada kritik öneme sahip olduğu vurgulanmaktadır. Ayrıca, denetim süreçlerinde etik ilkelere ve yasal düzenlemelere bağlı kalmanın gerekliliği açıkça ortaya konulmuştur.

Dumitrescu ve Bobitan (2019), çalışmalarında, küçük ve orta ölçekli denetim firmalarının kalite kontrol sistemlerinin etkinliğini nasıl değerlendireceklerini bilip bilmediklerini ve buna bağlı olarak etkinliği ölçebilecek bir dizi gösterge geliştirmek için yeterli bilgiye sahip olup olmadıklarını araştırmışlardır. Çalışma sonuçlarına göre, Romanya'da küçük ve orta ölçekli firmalarda çalışan denetçilerin, kalite kontrol sistemlerini değerlendirmek için bir gösterge sistemi geliştirmeye henüz hazır olmadıkları belirlenmiştir. Bu durumun temel nedeni, gerekli olan bilgilerin ya nadiren temin edilmesi ya da hiç elde edilememesidir; ayrıca bu bilgilerin yalnızca çok azının yayımlandığı ifade edilmektedir.

Özdoğan ve İzmirli Ata (2021), çalışmalarında denetim kalitesine ilişkin uluslararası standartlarda gerçekleşen dönüşüm çalışmalarının beklenen ve olası sonuçlarını incelemişlerdir. Çalışma bulgularına göre, uluslararası kalite standartlarında kontrolden yönetime doğru kapsamlı bir değişimi gerektiren yeni düzenlemeler, denetim firmalarının mevcut uygulamalarıyla uyumlu bir kalite yaklaşımı benimsemelerine olanak tanımaktadır. Ancak, bu yeni kalite çerçevesi doğrultusunda yapılacak değişikliklerin, farklı büyüklükteki işletmeler için önemli bir yeniden yapılandırma sürecini zorunlu kılacağı vurgulanmıştır.

Pisani (2022), çalışmasında Uluslararası Kalite Yönetim Standardı 1 (ISQM 1), Uluslararası Kalite Yönetim Standardı 2 (ISQM 2) ve Uluslararası Denetim Standardı 220 (ISA 220) (Revize) standartlarının yerel denetim firmaları üzerindeki etkilerini inceleyerek mevcut Uluslararası Kalite Kontrol Standartları 1 (ISQC 1) ve ISA 220 standartlarının eksikliklerini giderip gidermediğini değerlendirmiştir. Çalışma bulgularına göre, uygulayıcıların bu standartları bir tehdit olarak değil, aksine bir fırsat olarak görmeleri gerektiği vurgulanmıştır. Ayrıca, yerel muhasebe firmalarının kaynaklarını ve iletişim süreçlerini iyileştirmeleri, proaktif bir duruş sergilemeleri ve böylece geçiş sürecini ilgili tüm taraflar için daha sorunsuz bir hale getirmeleri gerektiği ifade edilmiştir.

Iachimovschi ve Cuşmăunsă (2022), yaptıkları çalışmada, denetim mesleğinin uluslararası uygulamalarla uyumlaştırılmasının etkilerini belirlemeyi amaçlamışlardır. Çalışmanın bulguları, denetim birimlerini yürüttükleri görevlerin niteliğine uygun bir kalite yönetim sistemi tasarlamaya teşvik eden yeterli bir yasal çerçevenin mevcut olduğunu ortaya koymaktadır.

Lubenchenko vd. (2022), çalışmalarında denetim firmalarında kalite yönetimine ilişkin yeni standartların uygulanmasından kaynaklanan gereksinimleri incelemişlerdir. Çalışmanın sonucunda, yeni standartların tam anlamıyla uygulanabilmesi için, kalite kontrol sisteminin firma düzeyindeki işleyişine yönelik belge desteğinin revizyonu konusunda önlemler alınması gerektiği vurgulanmaktadır. Ayrıca, denetim firması yönetimlerinin bu standartların hükümlerini titizlikle incelemesi gerektiği ifade edilmektedir.

Line ve David (2022) yaptıkları çalışmada, Belçika'daki denetim firmalarının organizasyonunu etkileyen ISQC 1'den ISQM 1'e geçiş sürecini değerlendirmeyi amaçlamaktadırlar. Çalışmada, karşılaştırmalı analiz yöntemi kullanılarak, ilk olarak her iki standardın bağlamları içinde karşılaştırılması, ardından Belçika ile çevre ülkelerdeki (Fransa, Lüksemburg, Hollanda, Almanya) uygulamaların ve IRE (Şirket Denetçileri Enstitüsü) tarafından geliştirilen ISQM Manager yazılımının rolü incelenmiştir. Araştırma sonucunda, ISQM 1 geçişin Belçika denetim firmalarının organizasyon yapısı üzerinde önemli etkilere sahip olduğu belirlenmiştir. Çalışmanın sonucu, bu geçişin, risk odaklı yeni kalite yönetim yaklaşımının benimsenmesinde kritik bir adım olduğunu göstermektedir.

Yükçü ve Koçakoğlu (2022), araştırmalarında bağımsız denetimde risk değerlendirme sürecine denetim kalite göstergelerinin etkisini incelemişlerdir. Araştırmada, denetim şirketlerinin kalite göstergelerini kullanarak riskleri daha etkin bir şekilde değerlendirebileceği ve sapmaları erken tespit ederek müdahalede bulunabileceği ortaya konulmuştur. Ayrıca, Uluslararası Kalite Yönetim Standardı 1'in denetim süreçlerinde önemli bir araç olarak kullanılabileceği öngörülmektedir.

Lapitkaia (2023), çalışmasında bir denetim firmasının kalite yönetim sisteminin tanımlanmasını tartışmanın yanı sıra bu sistemi olumsuz etkileyebilecek riskleri sınıflandırmayı amaçlamaktadır. Araştırmada, küçük denetim firmalarında kalite yönetim sisteminin nihai sorumluluğunun bir kişiye verilebileceği belirtilmiştir. Ayrıca, küçük denetim şirketlerinin kalite yönetim sistemlerine daha fazla önem vermeleri gerektiği vurgulanmış ve risk değerlendirmesi için kalite yönetimi risklerini tanımlayan, bu risklere verilen yanıtları ve açıklamaları içeren resmi bir belgenin hazırlanması önerilmiştir.

Tanören ve Biçer (2023), çalışmalarında 2020 yılında Uluslararası Denetim ve Güvence Standartları Kurulu (IAASB) tarafından uygulamaya konulan yeni Kalite Yönetim Standartlarının denetim kalitesini artırmadaki etkisini incelemişlerdir. Araştırma, Türkiye'de 2023 yılında yürürlüğe girecek bu standartlara uyum sağlanması için bilinçli ve sistematik bir yaklaşım benimsenmesi gerektiğini önermektedir. Çalışmada ayrıca, söz konusu standartların etkinliğinin artırılmasında farkındalık oluşturmanın kritik bir rol oynadığı vurgulanmıştır.

Manea ve Bratu (2023), denetçi mesleğinin uluslararası uygulamalarla uyumlaştırılması sürecinde bu gelişmelerin avantaj ve dezavantajlarını inceleyerek uluslararası denetim kalitesi yaklaşımlarındaki değişikliklere yönelik karşılaştırmalı bir analiz gerçekleştirmişlerdir. Çalışmada, kalite kontrol kavramının, esnek bir sistem sunan risk temelli yaklaşıma dayalı kalite yönetimi kavramıyla değiştirildiği belirtilmiştir. Araştırma, bu geçiş ve uyum sürecinde denetim kuruluşlarının revize standartlara uyum sağlamaktan ziyade iç yeniden yapılandırmaya odaklanmaları gerektiğini savunmaktadır. Ayrıca, bu risk temelli yaklaşımın sermaye piyasalarına daha fazla güvenilirlik kazandıracığı ve yatırımcıların öncelikli ihtiyaçlarına doğrudan yanıt vereceği öne sürülmektedir. Çalışma, yeni standartların mevcut denetim kalite yönetimi gereksinimlerine kıyasla objektif olarak daha katı olacağına da dikkat çekmektedir.

Yıldız (2023), yaptığı çalışmada bağımsız denetim kalitesinin önemini vurgulamak ve denetim kalitesini artırmaya yönelik olarak Kalite Kontrol Standardı 1'den (KKS 1) Kalite Yönetim Standartlarına (KYS) geçiş sürecini incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışmada, bu amaç doğrultusunda Kalite Kontrol Standardı 1 ve Kalite Yönetim Standartları arasındaki farklar ele alınmış ve geçiş süreci detaylandırılmıştır. Araştırmada nitel bir yöntem kullanılmış ve denetim firmalarının kalite yönetim sistemini iyileştirmek için gerçekleştirdikleri adımlar incelenmiştir. Araştırma sonucunda, bağımsız denetimde kalite kontrolünden kalite yönetimine geçişin, denetim kalitesini artırmak için önemli bir adım olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Çalışmanın sonucunda, yeni standartların denetim süreçlerini daha sistematik, risk odaklı ve sürekli iyileştirme odaklı hale getirerek, denetim firmalarının daha güçlü bir kalite yönetim sistemi kurmalarını ve denetim hizmetlerinin kalitesini sürekli olarak artırmalarını sağlaması gerekliliği ifade edilmiştir.

Zheng vd. (2023), çalışmalarında kalite yönetim sistemlerinin liderlik sorumluluğu, etik gereklilikler, insan kaynakları, denetim performansı ve izleme boyutlarının denetim kalitesi üzerindeki etkilerini incelemişlerdir. Araştırmanın sonuçlarına göre, kalite yönetim sisteminin tüm unsurlarının denetim kalitesi üzerinde olumlu bir etkisi olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte, bağımsız denetim incelemesinin kalite yönetim sistemi ve denetim kalitesi üzerindeki düzenleyici bir etkisinin bulunmadığı belirtilmiştir.

Uysal ve Ardıç (2024), yaptıkları çalışmada, bağımsız denetimde 2023 yılından itibaren yürürlüğe giren yeni Kalite Yönetim Standartları (KYS 1 ve KYS 2) ile revize edilen Bağımsız Denetim Standardı 220'nin (BDS 220 Revize) önceki Kalite Kontrol Standardı 1'den (KKS 1) olan farklarını ve etkilerini incelemeyi

amaçlamaktadırlar. Çalışmada, standartlardaki değişiklikleri ayrıntılı olarak açıklamak, bu geçişin bağımsız denetim kalitesini nasıl iyileştirmeyi hedeflediğini ve ilgili ulusal ile uluslararası düzenlemeleri ele almak amacıyla kapsamlı bir dokümantasyon yöntemi kullanılmıştır. Çalışmada, KYS'lerin uygulanmasının özellikle küçük ve orta ölçekli denetim firmaları üzerindeki etkileri tespit edilmiş ve değerlendirilmiştir. Çalışma sonuçları, bağımsız denetimde kalite kontrolünden kalite yönetimine geçişin, denetim kalitesini artırmak için önemli bir adım olduğunu göstermektedir.

Gönen (2024) yaptığı çalışmada, bağımsız denetimde kaliteyi artırmada "Denetim Kalitesinin Gözden Geçirilmesi" standardı olan KYS 2'nin etkisini incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışmada, öncelikle bağımsız denetim kavramı ve kaliteyi etkileyen faktörler (örneğin, denetçinin yetkinliği, denetim firmalarının nitelikleri, teknolojik gelişmeler) detaylı bir biçimde ele alınmış, ardından yakın zamanda yürürlüğe giren KYS 2'nin bu unsurlar üzerindeki etkileri analiz edilmiştir. Literatür taraması ve karşılaştırmalı analiz yöntemleri kullanılmış; araştırma sonucunda, KYS 2 standardının denetim süreçlerini daha güvenilir ve etkili hale getirdiği, denetim şirketlerinin teknolojik gelişmeleri takip etmesi ve kalite odaklı yaklaşımlar benimsemesinin önem kazandığına dair bulgulara erişilmiştir. Çalışma sonuçları, KYS 2 standardının bağımsız denetimde kaliteyi artırmada kritik bir rol oynadığı ve denetim hizmeti alan işletmelerin denetim şirketi seçiminde kalite ve etik değerlere öncelik vermesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Kaya ve Uzay (2024), çalışmalarında Türkiye'de yeni Kalite Yönetim Standartları çerçevesinde denetim şirketlerinin oluşturması gereken davranış kurallarını analiz etmişlerdir. Çalışma, büyük denetim şirketlerinin belirlediği davranış kurallarının etik ilkelere ve yasal düzenlemelere uyumu artırdığını göstermektedir. Ayrıca, bu kuralların uluslararası ağlara bağlı olmayan Türk denetim şirketleri için rehberlik edebilecek bir nitelik taşıdığı sonucuna ulaşılmıştır.

Deniz (2025) yaptığı çalışmada, bağımsız denetimde Kalite Yönetimi Standardı (BDS 220)'nin incelenmesi ve bu standardın sosyal sorumluluk kavramıyla ilişkisini ele almayı amaçlamaktadır. Çalışmada, güvenilir finansal raporlamanın önemi ve bağımsız denetçilerin kaliteli denetim yapma yükümlülüğünün sosyal sorumluluk bilinciyle nasıl bağlantılı olduğu incelenmiş; dokümantasyon analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, BDS 220 standardının denetçi sorumlulukları, etik ilkeler ve sosyal sorumluluğun muhasebe ile denetim süreçlerindeki rolü üzerine önemli bulgulara erişilmiştir. Çalışma sonuçları, bağımsız denetimde Kalite Yönetimi Standardının, denetim kalitesini artırmak ve toplumsal çıkarları gözetmek açısından kritik bir öneme sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

Aksüt ve Durmuş (2025) yaptıkları çalışmada, bağımsız denetim şirketlerindeki kalite yönetiminde risk odaklı denetim yaklaşımının önemini incelemişlerdir. Çalışma sonucunda, 2020 yılında IAASB tarafından yayımlanan Kalite Yönetim Standartları'nın (KYS) risk değerlendirme süreçleri ve sürdürülebilir kalite yönetimi üzerindeki etkilerinin detaylı olarak ortaya konulduğu bulgulara erişilmiştir. Risk odaklı denetim yaklaşımının, denetim şirketlerinin ve denetlenen kuruluşların riskleri daha etkin yönetmesine katkı sağlayarak denetim kalitesini artırmada temel bir araç olduğu tespit edilmiştir.

Bağımsız denetimde kalite yönetimi konusunda gerçekleştirilen ulusal ve uluslararası çalışmaların, kalite yönetim sistemlerinin denetim kalitesine etkileri, yeni standartlara geçiş süreci ve bu süreçte karşılaşılan zorluklar kapsamlı bir şekilde ele aldığı görülmektedir. Çalışmalar, özellikle Kalite Yönetim Standartları'nın (ISQM 1, ISQM 2, BDS 220) denetim süreçlerinde risk odaklı bir yaklaşımı teşvik ettiğini, denetim firmalarının organizasyon yapısını etkilediğini ve kalite yönetim sistemlerinin sürekli iyileştirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Ayrıca, denetim kalitesinin artırılmasında mesleki yeterlilik, etik ilkeler ve düzenleyici çerçevelerin rolü ön plana çıkarken, küçük ve orta ölçekli bağımsız denetim şirketlerinin yeni standartlara uyum sağlama konusunda daha fazla desteklenmesi gerektiği belirtilmektedir. Literatürdeki bulgular, kalite kontrol anlayışından kalite yönetimine geçişin, bağımsız denetimde güvenilirliği artırarak paydaş beklentilerini daha iyi karşılayacağını ortaya koymaktadır.

3. Yöntem

Bu bölümde, araştırmanın amacı, önemi ve yöntemi detaylı biçimde açıklanırken, aynı zamanda araştırmanın kısıtları, kullanılan paket programlar ve araştırma sorularına dair bilgiler de sunulmuştur.

3.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Çalışmanın amacı, bağımsız denetimde kalite yönetimine ilişkin 2014-2025 yılları arasında yapılan akademik çalışmaların gelişimini, genel durumunu ve odak noktalarını tespit etmektir. Bu doğrultuda, bağımsız denetimde kalite yönetimi konusundaki çalışmalar Google Scholar ve DergiPark veritabanlarından toplanarak literatür taraması ve içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Literatür incelendiğinde denetim kalitesi, kalite yönetimi ve kalite kontrol konularında çok sayıda teorik ve ampirik çalışma olmasına rağmen bağımsız denetimde kalite yönetimi konusunda literatür taraması ve içerik analizi yapılan çalışmaya rastlanmamıştır. Araştırma sonucu elde edilen bulguların, bağımsız denetimde kalite yönetimi alanında yazılan akademik yayınlara ilişkin genel çerçevede bir bakış açısı sağlaması ve böylece bağımsız denetimde kalite yönetimi konusuna ilgi duyan araştırmacılara, akademisyenlere ve uzmanlara faydalı bilgi sunması açısından önemli olduğu değerlendirilmektedir.

3.2. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmada nitel veri analizi yöntemlerinden biri olan içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın verileri tarama modeli kullanılarak edinilmiştir. Bu kapsamda Google Scholar ve DergiPark veri tabanlarında yer alan 2014-2025 yılları arasında yazılmış olan çalışmalar taranmıştır. Veri tabanlarında çalışmalar, 2025 yılı Şubat ayında "Denetimde Kalite Yönetimi" ve "ISQM" anahtar kelimeleri başlık olarak filtrelenmiştir. Araştırmaya dâhil edilecek çalışmaların, 2014-2025 tarihleri arasında yayımlanmış olması ve tam metnine erişilebilir olması ve yeterli metodolojiye sahip olması gibi kriterleri karşılaması gerekmektedir. Araştırmaya dâhil edilme kriterleri aynı zamanda araştırmanın kısıtlarını göstermektedir. Belirtilen kriterlere göre yapılan filtreleme sonucunda 221 çalışmaya ulaşılmıştır. Tarama sonucu ulaşılan çalışmaların içerikleri yazarlar tarafından incelenmiş ve çalışmaların büyük bir kısmının "Toplam Kalite Yönetimi", "Kazanç Yönetimi" ve "ISO 9001" ile ilgili olduğu tespit edilerek araştırmanın kapsamından çıkarılmıştır. Böylelikle bağımsız denetimde kalite yönetimi ile ilgili olan 52 çalışma araştırma kapsamına alınarak araştırmanın örneklemini oluşturulmuştur.

Araştırmanın örneklemini oluşturan çalışmalar yayın yılı, yazar sayısı, araştırma yöntemi, araştırma türü, anahtar kelime sıklığı gibi çeşitli değişkenler açısından sınıflandırılmıştır. Veriler Microsoft Office Excel ve MAXQDA programları aracılığıyla içerik analiz yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Bu analizler neticesinde aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

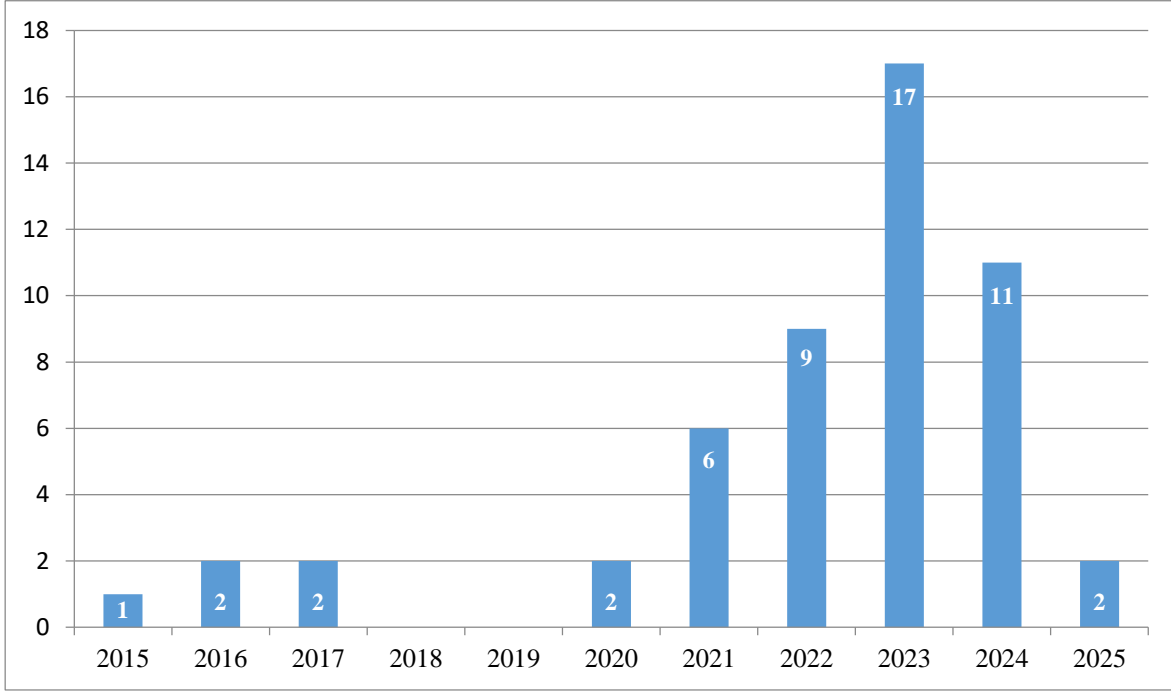
- Çalışmaların yayın yıllarına göre dağılımı nasıldır?
- Çalışmaların yazarlarının unvanlarına göre dağılımı nasıldır?
- Çalışmaların yazar sayılarına göre dağılımı nasıldır?
- Çalışmaların kullanılan araştırma yöntemlerine göre dağılımı nasıldır?
- Çalışmalarda kullanılan veri toplama yöntemlerine göre dağılımı nasıldır?
- Çalışmaların yayın türüne göre dağılımı nasıldır?
- Çalışmaların anahtar kelime sıklığına göre dağılımı nasıldır?
- Çalışmaların atıf sayısına göre dağılımı nasıldır?
- Çalışmaların yazıldığı dillere göre dağılımı nasıldır?

4. Bulgular

Araştırma kapsamında, belirlenen ölçütler doğrultusunda elde edilen 52 çalışma incelenmiştir. İçerik analizi bulguları, çalışmanın amacı ve araştırma soruları çerçevesinde 9 alt başlık altında şekil ve tablolar halinde sunulmuştur.

4.1. Çalışmaların Yayın Yıllarına Göre Dağılımı

Bağımsız denetimde kalite yönetimi konusunda yapılmış olan çalışmaların yayın yıllarına göre dağılımı Şekil 3'te sunulmaktadır.

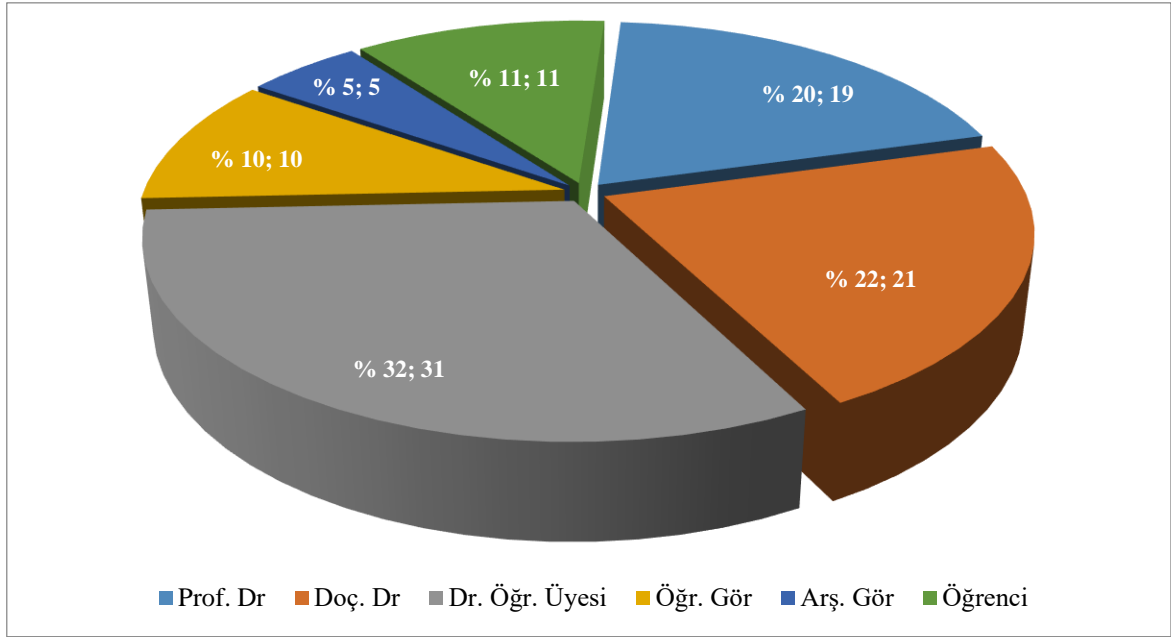

Şekil 3. Çalışmaların Yıllara Göre Dağılımı

2014-2025 yılları arasında yapılan incelemeye göre, toplam 52 çalışma değerlendirilmiştir. Yayınların dağılımına baktığımızda, çalışmaların en yoğun olarak 2023 yılında yayınlandığı görülmektedir; zira bu yıl 17 çalışma yer almıştır. Bunu, 2024 yılında yayınlanan 11 çalışma takip etmektedir. Önceki yıllara bakıldığında, 2022 yılında 9, 2021 yılında ise 6 çalışma yayınlanmıştır. Ayrıca, 2016, 2017, 2020 ve 2025 yıllarında her birinde yalnızca 2 çalışma yer alırken, araştırmanın en başında, 2014 yılında ise sadece 1 çalışma yayınlanmıştır.

4.2. Çalışma Yazarlarının Akademik Unvanlarına Göre Dağılımı

Bağımsız denetimde kalite yönetimi konusunda yapılmış olan çalışmaların yazarlarının akademik unvanlarına ilişkin dağılım Şekil 4'te gösterilmektedir.

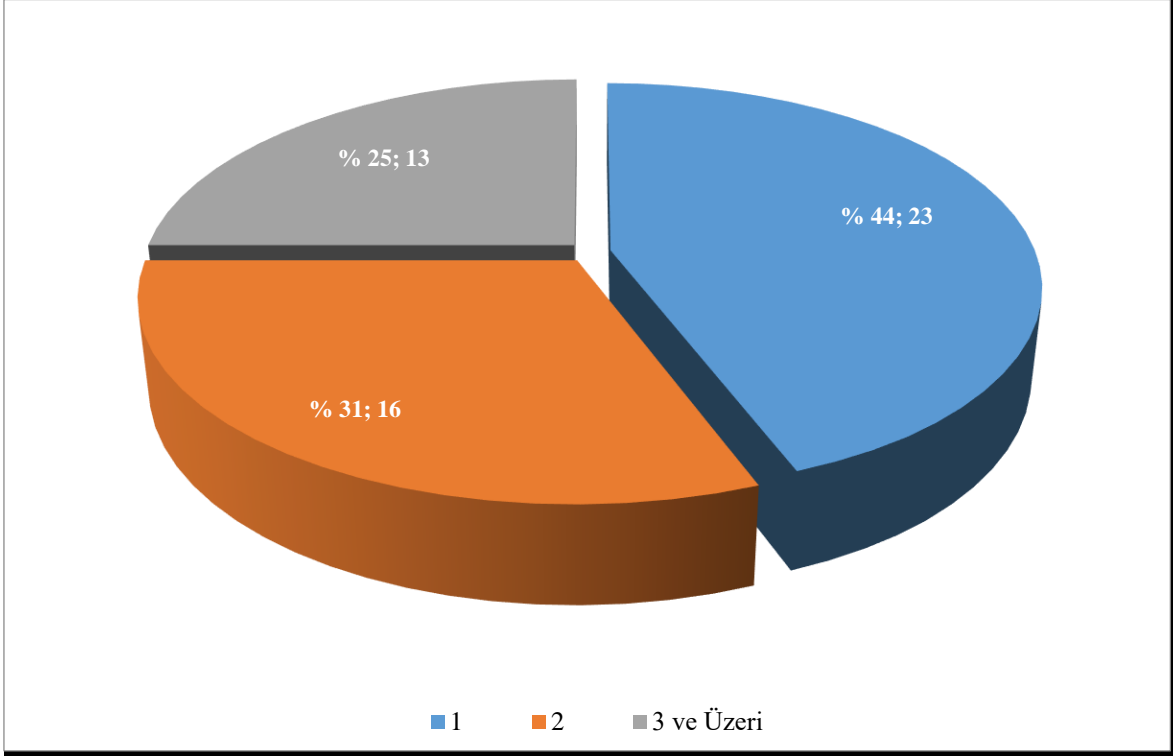

Şekil 4. Çalışma Yazarlarının Akademik Unvanlarına Göre Dağılımı

Bağımsız denetimde kalite yönetimi alanına en fazla katkıyı, %32'lik (N:31) oranla Dr. Öğr. Üyesi unvanına sahip akademisyenlerin sağladığı belirlenmiştir. Bunu %22 (N:21) ile Doç. Dr. unvanlı akademisyenler takip ederken, %20'lik oranla (N:19) Prof. Dr. unvanına sahip akademisyenler üçüncü sırada yer almıştır. Ayrıca, öğretim görevlilerinin katkısı %10 (N:10), araştırma görevlilerinin katkısı %5 (N:5) ve öğrencilerin katkısı ise %10 (N:10) olarak tespit edilmiştir.

4.3. Çalışmaların Yazar Sayılarına Göre Dağılımı

Bağımsız denetimde kalite yönetimi konusunda yapılmış olan çalışmaların yazar sayılarına göre dağılımı Şekil 5'te gösterilmiştir.

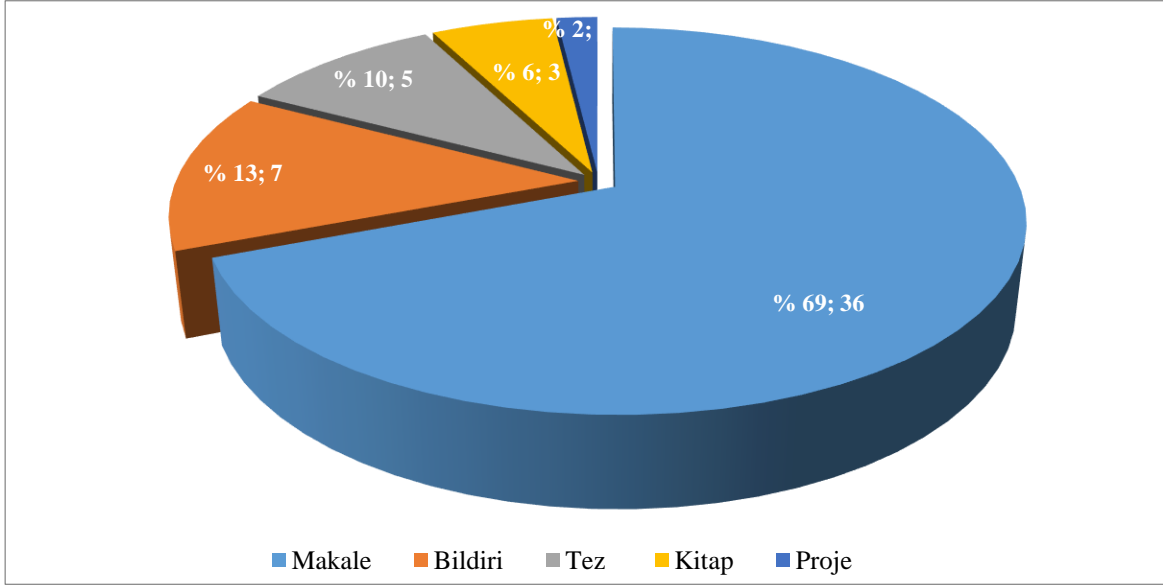

Şekil 5. Çalışmaların Yazar Sayılarına Göre Dağılımı

Yayınların yazar sayısına ilişkin dağılımına ilişkin şekil incelendiğinde, çalışmaların yaklaşık %44'ü (N:23) tek bir araştırmacı tarafından kaleme alınmıştır; bu durum, bazı araştırmacıların bireysel çalışma modelini tercih ettiğini göstermektedir. Diğer yandan, iki kişilik iş birlikleri toplamın %31'ini (N:16) oluştururken, üç veya daha fazla yazarın katıldığı çalışmalar %25 oranında (N:13) yer almaktadır. Bu veriler, tek başına çalışma eğiliminin yanı sıra, araştırmacılar arasında ortaklaşa çalışma modelinin de yaygın olarak benimsendiğini ortaya koymaktadır. Bulgular akademik üretimde iş birliği ve takım çalışmasının daha çok tercih edildiğini göstermektedir.

4.4. Çalışmaların Yayın Türüne Göre Dağılımı

Bağımsız denetimde kalite yönetimi konusunda yapılmış olan çalışmaların yayın türüne göre dağılımı Şekil 6'da gösterilmiştir.

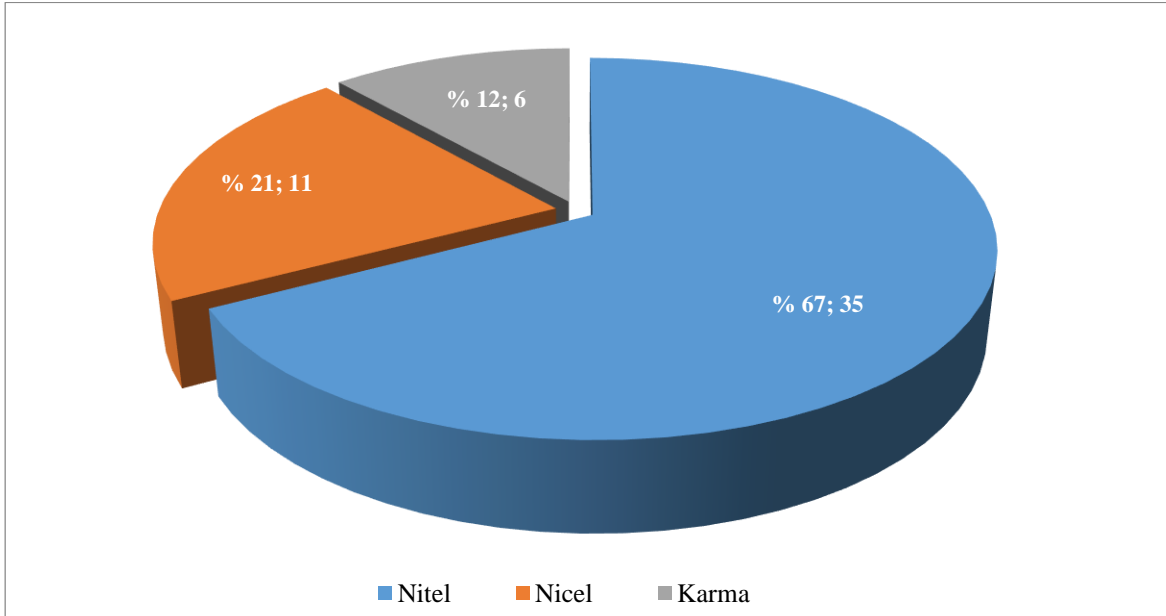

Şekil 6. Çalışmaların Yayın Türüne Göre Dağılımı

Araştırmada incelenen yayın türlerinin dağılımına bakıldığında, çalışmaların %69'una (N:36) makale, %13'üne (N:7) bildiri, %10'una (N:5) tez, %6'sına (N:3) kitap bölümü ve %2'sine (N:1) proje şeklinde yer verildiği görülmektedir. Bu dağılım, bağımsız denetimde kalite yönetimi konusunda ilgili araştırmalar yürüten akademisyenlerin ve uzmanların en çok makale formatını tercih ettiklerini ortaya koymaktadır. Makaleler, alanlarında daha geniş bir kitleye ulaşma ve bilimsel tartışmalara katkıda bulunma açısından avantaj sağladığı için, araştırmacıların çalışmalarını bu formatta yayımlamaya yöneldiğini söylemek mümkündür. Ayrıca, bildiriler, tezler, kitap bölümleri ve projeler gibi diğer yayın türlerinin de yer alması, konunun farklı boyutlarının ve araştırma yaklaşımlarının çeşitliliğini yansıtmaktadır.

4.5. Çalışmaların Kullanılan Araştırma Yöntemlerine Göre Dağılımı

Bağımsız denetimde kalite yönetimi konusunda yapılan çalışmaların kullanılan araştırma yöntemlerine göre dağılımı Şekil 7'de sunulmuştur.

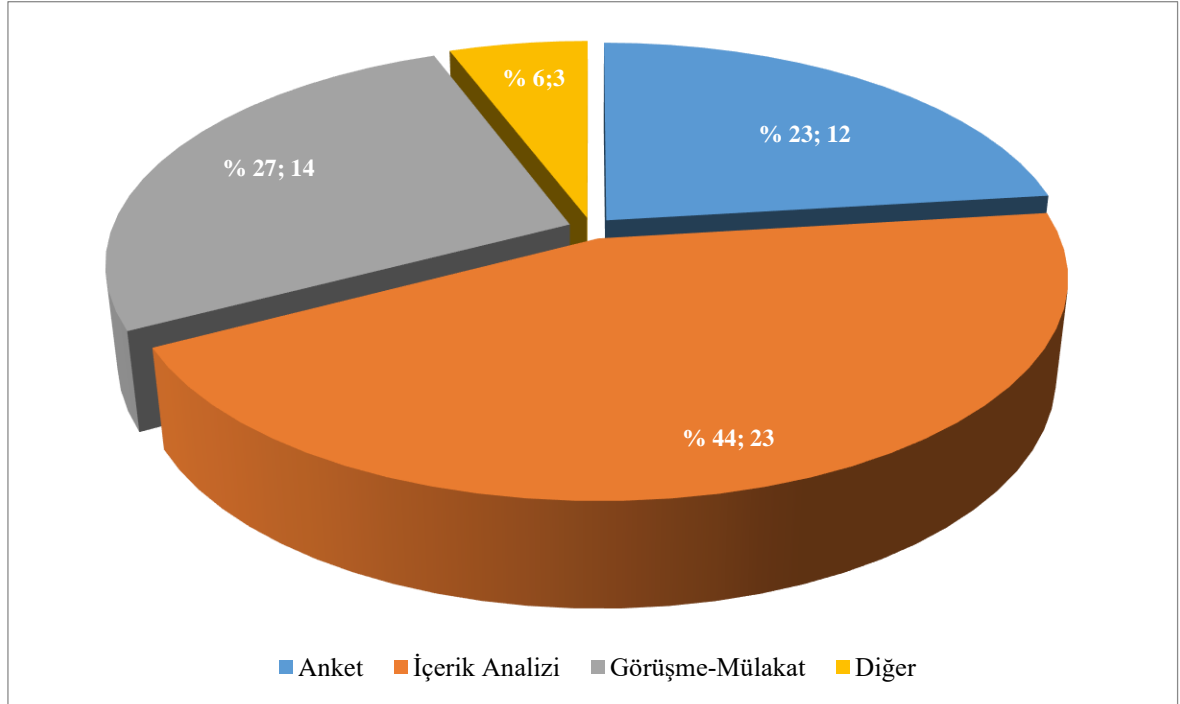

Şekil 7. Çalışmaların Kullanılan Araştırma Yöntemlerine Göre Dağılımı

Yapılan inceleme sonucunda, analiz edilen 52 çalışmanın 35'inde %67 oranıyla doküman analizi, mülakat ve vaka çalışması gibi nitel yöntemlere başvurulduğu görülmüştür. Bu çalışmalar, araştırmalarda derinlemesine veri elde etme ve analiz yapma amacı güttüklerini ortaya koymaktadır. 11 çalışmada %21 oranıyla anket uygulaması, saha çalışması gibi nicel yöntemler kullanılırken, bu durum nicel yaklaşımların daha sınırlı tercih edildiğini göstermektedir. Ayrıca %12 oranıyla 6 çalışmada ise hem nitel hem de nicel yöntemlerin avantajlarını birleştiren karma yöntemlere yer verilmiştir. Bu sonuçlar, araştırmacıların metodolojik tercihlerinde nitel yöntemlere ağırlık verdiklerini, ancak belirli durumlarda nicel ve karma yöntemlerin de tercih edildiğini ortaya koymaktadır.

4.6. Çalışmaların Kullanılan Veri Toplama Yöntemlerine Göre Dağılımı

Bağımsız denetimde kalite yönetimi konusunda gerçekleştirilen çalışmaların veri toplama yöntemlerine göre dağılımı Şekil 8'de gösterilmiştir.

Şekil 8. Çalışmaların Veri Toplama Yöntemlerine Göre Dağılımı

Kullanılan veri toplama yöntemleri söz konusu olduğunda, literatürde en çok kullanılan yöntemin içerik analizi (N:23; %44) olduğu tespit edilmiştir. Şekil 8'de de görüldüğü üzere, içerik analizini takiben görüşme-mülakat teknikleri (N:14; %27) ve anket yöntemi (N:12; %23) yer almaktadır. Buna karşılık, en az kullanılan istatistikî yöntemler, belirtilen yöntemler dışındaki tüm yöntemleri içeren "diğer" kategorisinde yer alan yöntemlerdir (N:3; %6).

4.7. Çalışmaların Anahtar Kelime Sıklığına Göre Dağılımı

Bağımsız denetimde kalite yönetimi konusunda yapılmış olan çalışmaların anahtar kelime sıklığına göre dağılımı Şekil 9'da gösterilmiştir.

Şekil 9. Çalışmaların Anahtar Kelime Sıklığına Göre Dağılımı

Anahtar kelimeler, çalışmaların uygun yayın ortamında yayınlanması ve daha fazla atıf alması amacıyla stratejik olarak kullanılabilir. Doğru anahtar kelimelerin seçilmesi, çalışmaların ilgili araştırmacılar tarafından kolayca bulunmasını sağlarken, araştırma alanındaki ilişkilerin ve bağlantıların daha net bir şekilde ortaya konulmasına da katkıda bulunur. Yapılan analizlere göre, en yüksek tekrar sıklığına sahip anahtar kelime "Kalite Yönetimi Sistemleri" olarak belirlenmiştir. Ayrıca, toplam bağlantı gücü açısından en üstün değere sahip anahtar kelime yine "Kalite Yönetimi Sistemleri" olup, bu kelimeyi ikinci sırada tekrar sıklığı ve toplam bağlantı gücü bakımından "Risk Odaklı Yaklaşım" ve üçüncü sırada "Kalite Yönetim Standartları" anahtar kelimeleri izlemektedir.

4.8. Çalışmaların Atıf Sayısına Göre Dağılımı

Çalışmalara yapılan atıflar, Google Scholar veritabanı kullanılarak tespit edilmiştir. Elde edilen toplam atıf sayısı 73 olup, en yüksek atıf oranına sahip ilk altı çalışma Tablo 1'de sunulmaktadır.

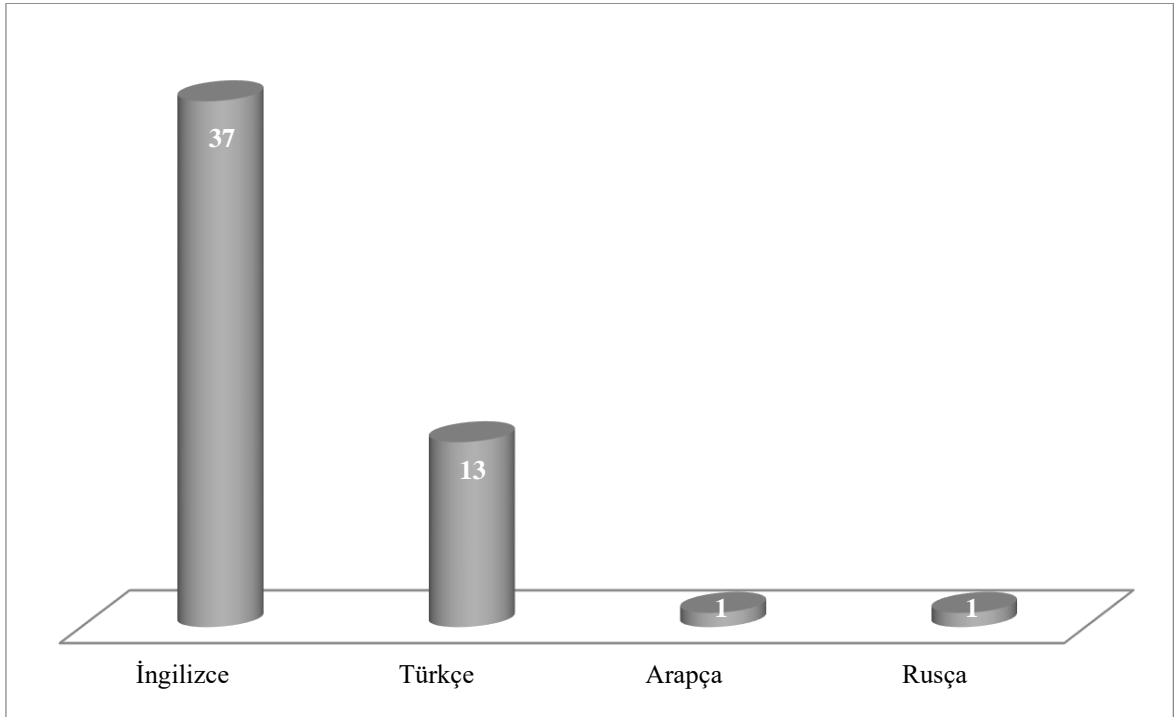
Tablo 1. Çalışmaların Atıf Sayısına Göre Dağılımı

Yayın Yılı	Yazar Bilgisi	Çalışma Adı	Atıf Sayısı
2014	Vaicekauskas ve Mackevičius	Denetim Firmalarında Denetim Kalite Yönetimine Yönelik Bir Çerçeve Geliştirilmesi.	26
2022	Lubenchenko vd.	Denetimde Kalite Yönetiminin Yeni Standartları. Risk Tabanlı Yaklaşım	8
2023	Zheng vd.	Kalite Yönetim Sistemi Ve Denetim Kalitesi : Çin'de Bağımsız Denetim Denetiminin Düzenleyici Etkisi	7
2021	Özdoğan ve İzmirli Ata	Kalite Kontrolde Kalite Yönetimine Geçiş: Bağımsız Denetim Kalite Standartlarındaki Değişim Üzerine Bir Değerlendirme	3
2021	Şeker ve Dinç	Kalite Kontrolde Kalite Yönetimine Geçiş: Bağımsız Denetim Kalite Standartlarındaki Değişim Üzerine Bir Değerlendirme	3
2023	Lapıtkai	Finansal Tabloların Denetiminin Yürütülmesinde Kalite Yönetimi	3

Tabloda yer alan bilgilere göre, en çok atıf alan çalışma, Vaicekauskas ve Mackevičius (2014) tarafından yapılan ve denetim firmalarında denetim kalite yönetimine yönelik bir çerçeve geliştirilmesini konu alan çalışmadır. Bu çalışma, 26 atıf ile literatürde öne çıkmaktadır. Bunu, Lubenchenko vd. (2022) tarafından denetimde kalite yönetiminin yeni standartları ve risk tabanlı yaklaşımı ele alan çalışma takip etmekte olup, bu çalışma 8 atıf almıştır. Zheng vd. (2023), Çin'de bağımsız denetimde kalite yönetim sistemi ve denetim kalitesi üzerine yaptığı çalışma ile 7 atıf alırken, Özdoğan ve İzmirli Ata (2021) ile Şeker ve Dinç (2021)'in kalite kontrolden kalite yönetimine geçiş sürecini değerlendiren çalışmaları 3'er atıf almıştır. Aynı şekilde, Lapičkara (2023)'nın finansal tabloların denetiminde kalite yönetimi üzerine yaptığı çalışma da 3 atıf almıştır. Bu çalışmalar, bağımsız denetimde kalite yönetimi konusunda literatürde önemli bir yer tutmakta olup, özellikle risk tabanlı yaklaşımlar ve kalite yönetimi sistemlerine odaklanmaktadır.

4.9. Çalışmaların Yazıldığı Dillere Göre Dağılımı

Bağımsız denetimde kalite yönetimi konusunda gerçekleştirilen çalışmaların hangi dillerde yazıldığına ilişkin dağılım Şekil 10'da sunulmaktadır.

Şekil 10. Çalışmaların Yazıldığı Dillere Göre Dağılımı

Şekil 10'a göre, İngilizce 37 çalışma ile bu alanda en yaygın kullanılan dil olarak öne çıkıyor, bu da konunun küresel ölçekte ele alındığını ve uluslararası literatürde İngilizcenin baskın rolünü yansıtmaktadır. Türkçe ise 13 çalışma ile ikinci sırada yer almaktadır. Arapça ve Rusça çalışmaların her birinde yalnızca 1 çalışma olması, bu dillerdeki literatürün sınırlı olduğunu göstermektedir.

5. Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmanın amacı, 2014-2025 yılları arasında bağımsız denetimde kalite yönetimi konusunda yapılmış olan akademik yayınları içerik analizine dayalı olarak incelemektir. Bu kapsamda, bağımsız denetimde kalite yönetimine ilişkin çalışmaların; yayın yılı, yazarlarının akademik unvanları, yazar sayıları, yayın türü, çalışmalarda kullanılan araştırma yöntemleri, veri toplama yöntemleri, atıf sayıları, yazıldığı diller ve anahtar kelime sıklığı gibi kategorilere göre dağılımları incelenmiştir. Bu doğrultuda, ilk olarak araştırmaya dâhil edilecek çalışmaları belirlemek amacıyla dâhil edilme kriterleri oluşturulmuştur. Sonrasında, araştırmacılar tarafından belirlenen anahtar kavramlar kullanılarak veri tabanlarında literatür taraması gerçekleştirilmiş ve

elde edilen çalışmalar, belirlenen kriterler doğrultusunda değerlendirilmiştir. Ayrıca, yapılan içerik analizi sonucunda araştırmaya uygun bulunan 52 çalışma inceleme kapsamına alınmıştır.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, bağımsız denetimde kalite yönetimine ilişkin en fazla çalışma 2023 yılında yayınlanmıştır. Ayrıca 2018 ve 2019 yılında hiç çalışma yayımlanmamıştır. 2020 yılı ve sonrasında ise yayın sayısında belirgin bir artış gözlemlenmiştir. Bunun temel nedeni, 2020 yılında IAASB tarafından Uluslararası Kalite Yönetim Standartlarının yayımlanmasıdır. Bu standartların uygulanmaya başlanması, bağımsız denetimde kalite yönetimi konusuna olan ilginin artmasına yol açmıştır.

Araştırma bulgularına göre, Bağımsız denetimde kalite yönetimi alanına en fazla katkıyı, Dr. Öğr. Üyesi unvanına sahip akademisyenlerin sağladığı görülmektedir. Bunu Doç. Dr. ve Prof. Dr. unvanları takip etmektedir. Ayrıca öğrencilerin de %10 gibi bir oranda katkılarına olduğu görülmektedir.

Araştırma bulguları, çalışmaların %44'ünün tek yazarlı yayınlar olduğunu göstermektedir. Bu durum, araştırmacıların bir kısmının bireysel çalışma modelini tercih ettiklerini ve bağımsız araştırmalar yapmayı benimsediklerini ortaya koymaktadır. Bununla birlikte, çalışmaların büyük çoğunluğunun ise iki veya daha fazla yazarlı çalışmalar olduğu görülmektedir. Bu da araştırmacıların çoğunlukla iş birliğine dayalı çalışmayı tercih ettiklerini ve akademik çalışmalarda takım çalışmasının önemini vurguladıklarını göstermektedir.

Çalışmalarda kullanılan araştırma yöntemlerine ilişkin araştırma bulgularına göre, çalışmaların büyük bir çoğunluğunun doküman analizi, mülakat ve vaka çalışması gibi nitel yöntemleri kullandıkları görülmektedir. En az kullanılan yöntemin ise karma yöntem olduğu görülmektedir. Bu durum çalışmalarda anket uygulaması, saha çalışması gibi nicel yöntemlerin daha az tercih edildiğini göstermektedir. Bağımsız denetimde kalite yönetimi konusunda nicel yöntemleri uygulayan çalışmaların sınırlı olması, bu alandaki literatürde bir boşluk olarak dikkat çekmektedir.

Araştırma bulguları, çalışmalarda en çok nitel yöntemlerden olan içerik analizi ve görüşme-mülakat teknikleri gibi veri toplama yöntemlerini tercih ettiklerini göstermektedir. Nicel yöntemlerden olan anket yöntemi ise daha az kullanılan bir yöntem olarak göze çarpmaktadır. Bağımsız denetimde kalite yönetimi konusunda anket yöntemini uygulayan çalışmaların azlığı literatürde bir boşluk olarak dikkat çekmektedir.

Bağımsız denetimde kalite yönetimi konusunda incelenen yayınların büyük çoğunluğunun makale (%69), sonrasında ise bildiri (%13), tez (%10), ve kitap/kitap bölümü (%6) şeklinde sıralanmaktadır. Araştırmacıların makale yayınlarını daha çok tercih ettikleri görülmektedir. Zira bu beklenen bir durumdur. Ancak dikkat çekici oran ise tez çalışmalarının azlığıdır. Özellikle doktora tezleri akademik alanda değerli görülen ve önemsenen bilimsel çalışmalardır. Buradan hareketle Bağımsız denetimde kalite yönetimi konusunun doktora düzeyinde hazırlanan tezlerde daha fazla yer alması gerektiği önerisinde bulunulabilir.

Bağımsız denetimde kalite yönetimi konusundaki çalışmalar arasında en yüksek atıf, 2014 yılında Vaicekauskas ve Mackevičius tarafından hazırlanan "Denetim Firmalarında Denetim Kalite Yönetimine Yönelik Bir Çerçeve Geliştirilmesi" adlı çalışma ile elde edilmiş olup, bu çalışma 26 atıfa ulaşmıştır. Ayrıca incelenen çalışmaların büyük çoğunluğunun (37 çalışma) İngilizce yazıldığı görülmektedir. Bu da konunun küresel ölçekte ele alındığını ve uluslararası literatürde İngilizcenin baskın bir rolü olduğunu göstermektedir.

Bu araştırmada bağımsız denetimde kalite yönetimi konusuna ilişkin verilere, Google Scholar ve DergiPark veri tabanlarından yapılan tarama yoluyla ulaşılmış ve elde edilen veriler detaylı şekilde analiz edilmiştir. Araştırmanın en önemli kısıtı; araştırma kapsamında sadece iki veri tabanının kullanılmış olmasıdır. Ayrıca bu araştırmada, içerik analizine dayalı bir inceleme sunulmaktadır. Gelecekte konuya ilişkin yapılacak diğer araştırmalarda; bibliyometrik analize dayalı incelemelerin gerçekleştirilmesi ve Google Scholar ile DergiPark veri tabanlarının yanı sıra, Web of Science-(WoS), Scopus, ScienceDirect, ScienceOpen, PubMed gibi diğer veri tabanlarında yer alan yayınların da analiz kapsamına dâhil edilmesi önerilmektedir.

Bu araştırma, bağımsız denetimde kalite yönetimi konusundaki çalışmaları bütünsel bir perspektifle ele alıp çözümlemesi bakımından son derece önemlidir. Ayrıca, bu alanda kapsamlı bir literatür taraması ve içerik analizinin daha önce gerçekleştirilmemiş olması, alandaki boşluğu doldurarak literatüre değerli katkılar sunduğunu göstermektedir. Bu araştırma, konuya yönelik çalışma yapmayı planlayan araştırmacılar için de rehberlik edici ve faydalı bir kaynak niteliği taşımaktadır.

İncelenen literatürde nicel yöntemlere dayalı, özellikle anket ve deneysel çalışmaların az olması, alanın sağlam ampirik kanıt üretmesini engelliyor; bu nedenle gelecekte geniş katımlı anketler, panel veri analizleri ve deneysel ya da vaka-kontrol tasarımları yoluyla nicel kanıtların güçlendirilmesi gerekmektedir. Bunun yanı sıra, nitel bulguların derinliği ile nicel sonuçların genellenebilirliğini birleştirecek karma yaklaşımlar teşvik

edilmelidir. Ayrıca, ISQM uygulamalarının etkinliğini ve bunların denetim kalitesi üzerindeki uzun dönemli etkilerini ölçen uygulama odaklı çalışmalar ve denetim şirketlerinin uygulamadaki deneyimlerini ve karşılaştıkları sorunları ele alan incelemeler yapılmalıdır. farklı uluslararası standartların etkileşimini değerlendiren karşılaştırmalı çalışmalar, paydaş odaklı araştırmalar ve politika üretebilecek uygulamalı araştırmalar alandaki boşlukları dolduracak ve hem akademik hem de uygulama boyutunda değerli katkılar sağlayacaktır.

Kaynaklar

- Aksüt, A. ve Durmuş, A. F. (2025). Bağımsız Denetim Şirketlerinde Kalite Yönetimine İlişkin Güncel Yaklaşımlar: Risk Odaklı Denetim Yaklaşımı. *R&S-Research Studies Anatolia Journal*, 8(1), 122-145.
- Deniz, M. B. (2025) Finansal Tabloların Bağımsız Denetiminde Bağımsız Denetim Kuruluşa Bağlamında Kalite Yönetimi (Bağımsız Denetim Standardı 220) Ve Sosyal Sorumluluk İlişkisi. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 12(1), 305-317.
- Dumitrescu, D. ve Bobitan, N. (2019). The Effectiveness Of The System Of Quality Control İn Accounting Practices. *Annals of the University of Oradea, Economic Science Series*, 28(2).
- Gönen, S., (2024). *Bağımsız Denetimde Kalite Kavramının KYS 2: Denetim Kalitesinin Gözden Geçirilmesi Standardı Açısından Değerlendirilmesi*. Muhasebe (pp.177-198), Afyonkarahisar: Yaz Yayınları.
- Iachimovschi, A. ve Cuşmăunsă, R. (2022). Opportunities for modernizing the financial audit quality management system in the Republic of Moldova. In *Competitivitatea și inovarea în economia cunoașterii* (pp. 271-279).
- International Auditing and Assurance Standards Board (IAASB), (2020). *IAASB Quality Management ISQM 1 - Quality Management for Firms*, (12.01.2025).
- International Auditing and Assurance Standards Board (IAASB), *Supplement to The Handbook of International Quality Control, Auditing, Review, Other Assurance, And Related Services Pronouncements*, 2021 <https://www.ifac.org/system/files/publications/files/IAASB-2021-Handbook-Volume-3.pdf>, (16.01.2025).
- Kalite Yönetim Standardı (KYS) 1- Finansal Tabloların Bağımsız Denetim veya Sınırlı Bağımsız Denetimleri İle Diğer Güvence Denetimleri veya İlgili Hizmetleri Yürüten Bağımsız Denetim Şirketleri İçin Kalite Yönetimi, <https://kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/Duyurular/v2/KKS/KYS%201.pdf>. (16.01.2025).
- Kaya, H. P. ve Uzay, Ş. (2024). Kalite Yönetim Standartları Kapsamında Denetim Şirketleri Tarafından Oluşturulan Davranış Kuralları. *Denetim Dergisi*, (30), 143-158.
- Lapitkaia, L. (2023). Firm's Risk Assessment Process As An Component Of The Quality Management System Of An Auditing Firm. In *Strategii și politici de management în economia contemporană* (pp. 114-118).
- Lubenchenko, O. E., Shulha, S. V., and Korinko, M. D. (2022). New Standards of Quality Management in Audit. The Risk-Based Approach. *Statistics of Ukraine*, 96(1), 117-126.
- Manea, L. R. and Bratu, A. (2023). New Perspectives For Improving The Quality Of Audit Management. *Internal Auditing & Risk Management*, 18(1).
- Özdoğan, B. ve İzmirli Ata, F. (2021). Kalite Kontrolde Kalite Yönetimine Geçiş: Bağımsız Denetim Kalite Standartlarındaki Değişim Üzerine Bir Değerlendirme. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 23(4), 649-664.
- Pisani, C. (2022). *The implications of the revised audit quality management standards on local audit firms* (Master's thesis, University of Malta).
- Tanören, D. ve Biçer, A. A. (2023). Kalite Yönetim Standartları Kapsamında Bağımsız Denetim Kalitesi. *Vergi Dünyası Dergisi*, vol.1, no.501, 27-43.
- Uysal, M. ve Ardıç, M. (2024). Bağımsız Denetimde Kalite Kontrolde Kalite Yönetimine Geçiş. *Denetim*, (31), 167-179.
- Vaicekauskas, D. and Mackevičius, J. (2014). Developing a framework for audit quality management in audit firms. *Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości*, 75(131).
- Van Dyk, L., Van Heuverswyn, D., and Vessié, B. De la norme ISQC 1 à la norme ISQM 1: Impacts sur l'organisation des cabinets d'audit.
- Yıldız, E. *Bağımsız Denetim Kalitesi ve Kalite Yönetim Standartları*. In Güncel Gelişmeler Ekseninde Muhasebe ve Denetim (pp. 253-287). Özgür Yayın Dağıtım Ltd. Şti..
- Yükçü, S. ve Koçakoğlu, Ö. (2022). Bağımsız Denetimde Risk Değerlendirme Sürecine Denetim Kalite Göstergelerinin Katkısı. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 24(MODAVICA Özel Sayısı), 1-18.
- Zheng, Y., Sulaiman, N. A., and Shahimi, S. (2023). Quality Management System and Audit Quality: The Moderating Effect of Independent Audit Inspection in China. *Asian Journal of Accounting Perspectives*, 26-53.

Etik, Beyan ve Açıklamalar

---

1. Etik Kurul izni ile ilgili;
    - Bu çalışmanın yazar/yazarları, Etik Kurul İznine gerek olmadığını beyan etmektedir.
  2. Bu çalışmanın yazar/yazarları, araştırma ve yayın etiği ilkelerine uyduklarını kabul etmektedir.
  3. Bu çalışmanın yazar/yazarları kullanmış oldukları resim, şekil, fotoğraf ve benzeri belgelerin kullanımında tüm sorumlulukları kabul etmektedir.
  4. Bu çalışmanın benzerlik raporu bulunmaktadır.
-